

Žaža, Stanislav

Poznámka k voluntativní modalitě

In: *Otázky slovanské syntaxe. III, Sborník symposia "Modální výstavba výpovědi v slovanských jazycích"*, Brno 27.-30. září 1971. Vyd. 1. Brno: Universita J.E. Purkyně, 1973, pp. 289

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/120874>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

POZNÁMKA K VOLUNTATIVNÍ MODALITĚ

Domnívám se, že je třeba ještě přezkoumat tezi, že voluntativní modalita vyjadřuje jen vztah původce děje k ději, nikoli vztah mluvčího. Ve výpovědi *Věra musí jít domů* je beze sporu vyjádřena nutnost, aby původce děje uskutečnil děj. Stanovisko mluvčího může být však rozdílné. V jednom případě mluvčí pouze tento voluntativní vztah reprodukuje; nutnost vykonat děj může být přitom vyvolána původcem děje samotným (*Věra musí jít domů* = sama cítí povinnost jít domů) nebo jinou osobou či okolností (*Věra musí jít domů* = někdo jí přikazuje, něco ji nutí apod.). V druhém případě však pramení nutnost uskutečnit děj přímo z vůle mluvčího; máme zde co činit vlastně s funkční větou rozkazovací (*Věra musí jít domů* = *At jde Věra domů!*). V plánu výrazovém se toto dvojí stanovisko mluvčího projevuje jednak rozdílnou intonací, jednak rozdílnou možností modifikovat uvedenou výpověď z hlediska tzv. modalit jistotní: v prvním případě lze totiž do výpovědi vsunout partikule *asi*, *snad*, *pravděpodobně*, *prý*... (*Věra pravděpodobně musí jít domů*); v druhém případě je taková modifikace vyloučena.